

Maria Zuba

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie

ZMIANY POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W 2000 I 2011 ROKU

*CHANGES OF THE FINANCIAL SECURITY LEVEL OF COOPERATIVE BANKS
IN LUBLIN PROVINCE IN THE YEARS 2000 AND 2011*

Słowa kluczowe: bank spółdzielczy, bezpieczeństwo finansowe

Key words: cooperative bank, financial safety

Abstrakt. Celem badań było przedstawienie zmian w poziomie bezpieczeństwa finansowego 44 banków spółdzielczych z województwa lubelskiego w latach 2000 i 2011. Analiza wykazała, że w większości poziom wskaźników płynności finansowej i współczynnika wypłacalności poprawił się. Nastąpiło przy tym pogłębienie różnicowania w wartościach tych wskaźników w ramach badanej grupy.

Wstęp

Banki spółdzielcze są często jedynymi instytucjami pośrednictwa finansowego, które funkcjonują na obszarach wiejskich. Niski stopień zorganizowania wiejskiego rynku finansowego wynika z cech rolnictwa, tj. sezonowości produkcji rolnej, jej niskiej rentowności, dużym uzależnieniem od czynników zewnętrznych (przyrodniczych, rynkowych), dominującym udziałem ziemi w strukturze majątku, wysokimi kosztami stałymi i małą elastycznością gospodarstw w zakresie dostosowania do warunków rynkowych. Ta specyfika rolnictwa wymaga zatem specjalizacji i doświadczenia pośredników finansowych, którzy funkcjonują na tym obszarze [Kata 2011]. Banki spółdzielcze są własnością lub współwłasnością lokalnej społeczności, a ich funkcjonowanie opiera się na zaufaniu ze strony tej społeczności, znajomości jej potrzeb finansowych i doświadczeniu w ich zaspokajaniu [Kata 2003]. Są one typowymi bankami lokalnymi, co wynika z kilku istotnych uwarunkowań: ponad 140-letniej tradycji spółdzielni kredytowych na ziemiach polskich w zakresie finansowania wsi i rolnictwa, spółdzielczej formy własności, specyfiki obsługiwanego środowiska, gdyż funkcjonują one głównie na terenach wiejskich, struktury obsługiwanych klientów (gospodarstwa rolne, małe i średnie przedsiębiorstwa), uwzględniania w działalności operacyjnej poza przesłankami czysto komercyjnymi także potrzeb kapitałowych rolnictwa, wynikających z finansowania przekształceń strukturalnych w tym sektorze. Banki spółdzielcze finansują także rozwój lokalny, w tym przedsięwzięcia o charakterze rolniczym i nierolniczym, z zakresu ochrony środowiska, rozwoju rzemiosła i drobnej wytwórczości. Są one zintegrowane z instytucjami otoczenia i obsługi rolnictwa, lokalnym biznesem i ośrodkami doradczymi [Capiga 2011]. Działalność tych instytucji związana jest z ich lokalnym charakterem, co wynika przede wszystkim z zakresu terytorialnego działalności takich banków. Banki spółdzielcze prowadzą działalność na terenie powiatu, w którym znajdują się ich siedziby oraz na terenie powiatów, w których znajdują się ich placówki wykonujące czynności bankowe. Banki dokonują transformacji kwot, przestrzennej alokacji środków, ryzyka oraz terminów [Zaleska 2013].

Ze względu na istotną rolę banków w procesach gospodarczych ważne jest ich bezpieczeństwo. Problemy finansowe banków mogą powodować ograniczenie dopływu pieniądza, co prowadzi do ograniczenia wielkości kredytu w gospodarce, dodatkowo mogą wystąpić zakłócenia działania systemu rozliczeniowego oraz szturm na banki [Iwanicz-Drozdowska 2000]. Biorąc pod uwagę tak ważną rolę banków spółdzielczych, naturalnych integratorów w rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, celem pracy było dokonanie analizy bezpieczeństwa finansowego 44 banków spółdzielczych z województwa lubelskiego w 2000 i 2011 r.

Material i metodyka badań

Wykorzystano dokumenty źródłowe w postaci bilansów publikowanych przez 44 banki spółdzielcze w Monitorze Spółdzielczym B za 2000 i 2011 r. Były to banki spółdzielcze z województwa lubelskiego, wszystkie widniejące w bazie KNF pod koniec 2012 r. w spisie banków spółdzielczych w województwie lubelskim. Jako miary bezpieczeństwa finansowego przyjęto wskaźniki płynności finansowej (możliwe do wyliczenia na podstawie bilansu) oraz wskaźnik wypłacalności. Do charakterystyki wskaźników posłużono się miarami statystycznymi – klasycznymi i pozycyjnymi. Przy prezentacji wyników badań wykorzystano metodę opisową i zestawień tabelarycznych.

Wyniki badań

Aby przedsiębiorstwo mogło trwać i się rozwijać musi mieć zapewnione bezpieczeństwo finansowe. Jako wyznaczniki bezpieczeństwa finansowego przedsiębiorstwa traktuje się płynność i wypłacalność [Pawłowicz 2005]. Płynność banku to jego zdolność do terminowego regulowania zobowiązań finansowych, a utrzymanie jej jest obowiązkiem banku oraz warunkiem jego funkcjonowania i wiarygodności. Dążąc do osiągania jak największej zyskowności, bank nie może przekraczać rozsądnego i akceptowalnego ryzyka, bo mogłoby to grozić utratą lub nawet zachwianiem zdolności płatniczej. Analiza płynności finansowej, obok rentowności, jest głównym aspektem oceny kondycji finansowej banku [Kopiński 2008]. Właściwy poziom płynności banków jest warunkiem terminowej spłaty zaciągniętych zobowiązań, pokrywania przejściowych strat z działalności operacyjnej oraz zapewnienia elastyczności działań niezbędnych do realizacji planowanego rozwoju [Niewiadoma 2007]. Jedną z najczęściej wykorzystywanych metod analizy płynności banków jest analiza wskaźnikowa [Capiga 2011]. Do takich wskaźników można zaliczyć m.in. wskaźnik [Kopiński 2008, Grzywacz 2004, Marcinkowska 2007]:

- udziału płynnych aktywów w aktywach ogółem – płynne aktywa stanowią środki w kasie, operacje z bankiem centralnym, należności od sektorów finansowego, niefinansowego i budżetowego w rachunku bieżącym oraz dłużne papiery wartościowe, które można szybko zamienić na gotówkę; im wyższa ich wartość, tym więcej środków płynnych posiada bank w swoich aktywach, a więc łatwiej mu poradzić sobie w przypadku nieoczekiwanych wypłat środków pieniężnych klientów oraz tym łatwiej bank może udzielać kredytów;
- płynności szybkiej – pokazuje relację aktywów płynnych szybkich (środków w kasie i operacji z bankiem centralnym oraz należności od sektora finansowego w rachunku bieżącym) do zobowiązań bieżących (sektorów finansowego, niefinansowego, rządowego oraz z tytułu emisji dłużnych krótkoterminowych papierów wartościowych); optymalna wartość wynosi 1;
- płynności bieżącej wg MFW – pokazuje relację środków w kasie i operacji z bankiem centralnym oraz należności od sektora finansowego do łącznych zobowiązań banku (w niniejszej pracy zastosowano podejście restrykcyjne do wyliczenia zobowiązań i włączono do nich także fundusze specjalne i inne zobowiązania, koszty i przychody rozliczane w czasie oraz zastrzeżone, rezerwy i zobowiązania podporządkowane);
- płynności bieżącej – obrazuje relację kasy, operacji z bankiem centralnym oraz dłużnych papierów wartościowych, które można szybko zamienić na gotówkę do łącznych zobowiązań banku; zadowalający poziom tego wskaźnika przekracza 0,9;
- płynności strukturalnej – wskazuje stopień pokrycia łącznych zobowiązań przez kasę, operacje z bankiem centralnym, należności od sektora finansowego oraz dłużne papiery wartościowe, które można szybko zamienić na gotówkę w ciągu 24 godzin.

Wypłacalność jest fundamentalnym aspektem działalności banku. Zabezpieczeniem banku są w szczególności ich kapitały własne, dlatego są one przedmiotem regulacji ostrożnościowych. Prawo bankowe wymaga, by banki w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego, miały fundusze własne dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności [Marcinkowska 2007]. Przy czym fundusze własne są pojęciem szerszym w stosunku do kapitałów własnych banku – zgodnie z ustawą z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. nr 72, poz. 665 z późn. zm.)

i uchwałą nr 314/2009 z dnia 14.10.2009 r. w sprawie innych pozycji bilansu zaliczanych do funduszy podstawowych banku (Dz.U. KNF z 2010 r., nr 1, poz. 8).

Jednym ze sposobów ustalenia wypłacalności banku jest analiza współczynnika wypłacalności. Jest on syntetyczną miarą oceny bezpieczeństwa banku, którego wartość minimalna została ustalona na poziomie 8% (dla banku rozpoczynającego działalność operacyjną podwyższona do 15% w I roku i 12% w II roku) przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei. Współczynnik ten stanowi relację funduszy własnych banku do 12,5-krotności całkowitego wymogu kapitałowego (czyli poziomu kapitału odpowiedniego do skali podejmowanego przez bank ryzyka). Mianownik wskaźnika uwzględnia trzy rodzaje ryzyka: kredytowe, rynkowe i operacyjne – zgodnie z ustawą z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Współczynnik wypłacalności wskazuje jaka jest strefa bezpieczeństwa z pomocą funduszy własnych dla wierzycieli i depozytariuszy na wypadek nieoczekiwanych strat, które mogą zostać poniesione przez bank. Zbyt wysoki jego poziom może świadczyć o istnieniu niewykorzystanych rezerw w zakresie efektywnego wykorzystania kapitałów obcych [Grzywacz 2004]. Banki mają obowiązek ujawniania informacji dotyczących wysokości współczynnika wypłacalności. Norma tego współczynnika zabezpiecza przed podejmowaniem nadmiernego ryzyka w działalności bankowej, z jednej strony przez ograniczenie działalności banków w momencie osiągnięcia bariery współczynnika wypłacalności, a z drugiej przez motywowanie do zwiększenia funduszy własnych, dzięki czemu bank będzie mógł spełniać wprowadzone prawem limity i rozwijać swoją działalność [Zalcewicz 2009]. Do scharakteryzowania wskaźników płynności finansowej i wypłacalności w badanych bankach wykorzystano miary klasyczne i ich dynamikę (tab. 1).

Wskaźnik udziału płynnych aktywów w aktywach ogółem pokazuje charakter aktywów banku. W badanych bankach średni udział aktywów, które mogą być szybko zamienione na gotówkę, praktycznie się nie zmienił i wyniósł w 2000 i 2011 r. ponad 11%, tj. ponad przyjętą wartość minimalną 10%. Jednak jego zróżnicowanie w ramach badanej grupy banków było duże, o czym świadczy poziom odchylenia standardowego, które po 12 latach tylko nieznacznie się zmniejszyło, a także bardzo wysoki poziom współczynnika zmienności, który zanotował jedynie niewielki spadek w analizowanym okresie. Współczynnik asymetrii wskazuje na bardzo silną asymetrię prawostronną rozkładu badanego wskaźnika, a więc przeważająca liczba banków miała w 2000 r. udział płynnych aktywów na niższym poziomie niż średnia dla grupy. W 2011 r. siła tej asymetrii zmalała.

Wskaźnik płynności szybkiej pokazujący relację między aktywami płynnymi szybkimi, tj. gotówką i należnościami od sektora finansowego w rachunku bieżącym a zobowiązaniami bieżącymi obniżył się z poziomu 0,45 do 0,10. Jego poziom w badanych bankach był zróżnicowany, o czym świadczy rosnący wysoki poziom współczynnika zmienności. Przeważająca liczba banków miała w 2000 r. zdolność do pokrycia swoich bieżących zobowiązań przez szybkie płynne aktywa na poziomie znacznie niższym niż średnia dla grupy. W 2011 r. siła tej asymetrii zmalała. Wskaźnik płynności bieżącej według MFW, pokazujący zdolność banku do regulowania wszystkich swoich zobowiązań przez gotówkę i należności od sektora finansowego wzrósł z poziomu 0,35 do 0,46, co należy uznać za pozytywny trend. Jego poziom zróżnicowania był znaczny i utrzymał się przez 12 lat. Rosnąca siła asymetrii dodatniej, wskazująca wyraźny wzrost liczby banków, dla których wskaźnik ten osiągnął w 2011 r. wartość mniejszą niż średnia dla całej grupy, wynikał ze wzrostu samej średniej. Jednak tempo wzrostu wskaźnika asymetrii znacznie przewyższało tempo wzrostu średniej, co można uznać za zjawisko niekorzystne.

Inny miernik pokazujący zdolność do pokrycia wszystkich zobowiązań banku przez gotówkę i papiery wartościowe był na niskim poziomie i po 12 latach zmniejszył się o ponad 1/4. W ramach badanej grupy podmiotów wykazywał wysokie zróżnicowanie i pogłębiającą się asymetrię prawostronną, co przy spadającym poziomie wskaźnika płynności należy uznać za zjawisko niekorzystne.

W badanym okresie wskaźnik płynności strukturalnej wzrósł z 0,38 do 0,48%, a więc stopień pokrycia zobowiązań banku przez gotówkę, papiery wartościowe i należności od sektora finansowego znacznie przewyższał wskaźnik płynności bieżącej, różniący się jedynie nieuwzględnieniem należności od sektora finansowego. Ponieważ mają one znaczny udział w aktywach każdego banku, stąd różnica między tymi wskaźnikami. Wskaźnik płynności strukturalnej osiągnął warto-

Tabela 1. Miary klasyczne charakteryzujące płynność w badanych bankach spółdzielczych i ich dynamika
Table 1. Classical measures characterizing the liquidity in examined cooperative banks and their dynamics

Miary/ Measures	Lata i dynamika/ Years and the dynamics	Wskaźnik/Indicators					Współczynnik wypłacalności/ Capital adequacy ratio [%]
		udziału płynnych aktywów/ participation of liquid assets	płynności szybkiej/ quickly quidity	płynności bieżącej wg MFW/ liquidity of current according to IMF	płynności bieżącej/ liquidity of current	płynności strukturalnej/ liquidity of structural	
\bar{x}	2000	0,11	0,45	0,35	0,06	0,38	17,40*
	2011	0,11	0,10	0,46	0,05	0,48	19,53
	2011/2000 [%]	100,23	21,73	131,74	73,19	124,87	112,27
s	2000	0,06	0,24	0,14	0,07	0,15	7,41*
	2011	0,06	0,05	0,18	0,04	0,18	9,47
	2011/2000 [%]	92,15	23,12	134,72	59,34	126,38	127,82
Vs	2000	56,53	52,24	39,68	108,00	38,09	42,58*
	2011	51,97	55,59	40,58	87,57	38,55	48,48
	2011/2000 [%]	91,93	106,42	102,27	81,08	101,21	113,84
As	2000	2,10	2,42	0,06	2,53	-0,16	0,93*
	2011	0,89	0,93	0,64	2,29	0,72	1,31
	2011/2000 [%]	42,63	38,39	1145,40	90,36	-450,65	141,00

* 2002, s – odchylenie standardowe/standard conventional, Vs [%] – współczynnik zmienności/coefficient of the variability, As – skośność/skewness

Zródło: opracowanie własne

Source: own study

ści zróżnicowane w badanej grupie podmiotów, zarówno na początku, jak i na końcu badanego okresu. W 2000 r. większa liczba podmiotów miała ten wskaźnik powyżej średniej dla grupy, a 12 lat później już większa liczba podmiotów wykazywała ten wskaźnik poniżej średniej grupowej.

Średni współczynnik wypłacalności wzrósł z poziomu 17,40 do 19,53%, co jest zjawiskiem pozytywnym z punktu widzenia bezpieczeństwa dla właścicieli deponowanych środków, ale niekorzystne dla banku, z uwagi na niewykorzystanie możliwości kredytowych. Wzrosło przy tym zróżnicowanie tego wskaźnika wśród badanych banków i nadal było ono znaczne. Pogłębiła się wysoka asymetria prawostronna, co należy uznać za zjawisko niepożądane, bowiem dla większości banków wskaźnik ten w 2011 r. osiągnął poziom poniżej średniej grupowej.

Ponieważ wszystkie omawiane wskaźniki wykazywały się bardzo dużym zróżnicowaniem do ich charakterystyki wykorzystano też miary pozycyjne (tab. 2).

Różnice w skrajnych wartościach wskaźnika udziału płynnych aktywów zmniejszyły się o 0,1. Wynikało to ze spadku wartości minimalnej i maksymalnej. Jedna czwarta podmiotów o najniższym poziomie wskaźnika osiągnęła w obu latach poziom co najwyżej 7%. Dla połowy podmiotów wartość tego wskaźnika nie przekraczała 9%, a zatem nie osiągnęła przyjętej wartości minimalnej 10%. Po 12 latach wartość środkowa wzrosła do 11%. Dla 3/4 podmiotów wartość wskaźnika wynosiła co najwyżej 13%. Wśród podmiotów z drugiego i trzeciego kwartyła zróżnicowanie wartości badanego wskaźnika nieznacznie spadło. Wartość wszystkich badanych miar pozycyjnych charakteryzujących badaną zbiorowość ze względu na stopień pokrycia zobowiązań bieżących przez aktywa płynne szybko obniżyła się (od 60 do ponad 80%). Dla połowy badanych podmiotów wartość tego wskaźnika w 2000 r. nie przekroczyła 0,39, ale już 12 lat później było

Tabela 2. Miary pozycyjne charakteryzujące płynność w badanych bankach spółdzielczych i ich dynamika
 Table 2. Positional measures characterizing the liquidity in examined cooperative banks and their dynamics

Miary/ <i>Measures</i>	Lata i dynamika/ <i>Years and the dynamics</i>	Wskaźnik/ <i>Indicator</i>					Współczynnik wypłacalności/ <i>Capital adequacy ratio [%]</i>
		udziału płynnych aktywów/ <i>participation of liquid assets</i>	udziału płynnych aktywów/ <i>participation of liquid assets</i>	płynności szybkiej/ <i>quickly liquidity</i>	płynności bieżącej wg MFW/ <i>liquidity of current according to IMF</i>	płynności bieżącej/ <i>liquidity of current</i>	
Min./ <i>Minimum</i>	2000	0,04	0,17	0,08	0,00	0,08	7,87*
	2011	0,03	0,00	0,14	0,01	0,14	5,70
	2011/2000 [%]	61,12	0,42	185,57	713,51	185,57	72,47
O1/ <i>First quartile</i>	2000	0,07	0,32	0,23	0,02	0,26	11,11*
	2011	0,07	0,06	0,32	0,02	0,35	13,50
	2011/2000 [%]	106,30	19,39	138,62	112,74	132,31	121,45
Me/ <i>Median</i>	2000	0,09	0,39	0,36	0,04	0,38	15,75*
	2011	0,11	0,09	0,42	0,03	0,44	16,80
	2011/2000 [%]	115,73	22,30	115,37	85,19	116,38	106,68
O3/ <i>Third quartile</i>	2000	0,13	0,53	0,43	0,08	0,50	22,98*
	2011	0,13	0,13	0,55	0,05	0,55	23,84
	2011/2000 [%]	100,57	24,76	128,14	57,07	109,79	103,71
Max./ <i>Maximum</i>	2000	0,38	1,38	0,64	0,35	0,64	37,68*
	2011	0,27	0,27	0,88	0,17	0,89	48,84
	2011/2000 [%]	71,76	19,62	137,17	50,14	138,03	129,64
V_q	2000	32,43	24,02	29,00	60,79	30,84	34,81*
	2011	29,94	35,17	25,37	34,98	22,18	27,69
	2011/2000 [%]	92,30	146,39	87,45	57,55	71,91	79,55
Max.- min.	2000	0,34	1,21	0,57	0,35	0,57	29,81*
	2011	0,24	0,27	0,74	0,16	0,75	43,14
	2011/2000 [%]	73,08	22,31	130,72	47,55	131,70	144,72

* 2002, V_q – pozycyjny współczynnik zmienności/*positional coefficient of the variability*

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

to 0,09. Spadła różnica w poziomach maksymalnych i minimalnych tego wskaźnika z 1,21 do 0,27. Różnica w skrajnych wartościach wskaźnika płynności bieżącej według MFW wzrosła o 30%. Wpływ na to miał głównie wzrost wartości maksymalnej. W całym obszarze zmienności rosły wartości badanego wskaźnika, co należy uznać za zjawisko korzystne z punktu widzenia płynności finansowej. Połowa banków osiągnęła w 2000 r. wartość płynności bieżącej na poziomie co najmniej 0,36, a w 2011 r. na poziomie 0,42. Wśród podmiotów z drugiego i trzeciego kwartyła zróżnicowanie wartości badanego wskaźnika nieznacznie spadło. Różnice w poziomie skrajnych wartości wskaźnika płynności bieżącej po 12 latach spadły o ponad połowę, co było spowodowane głównie przez spadek wartości maksymalnej. Wskaźnik ten w całym obszarze zmienności cechy

uzyskiwał niskie wartości. Połowa banków wykazywała na początku badanego okresu wartość nie większą niż 0,04, a po 12 latach 0,03. Wskaźnik płynności strukturalnej wzrastał w całym obszarze zmienności cechy, a szczególnie dla banków o niskim jego poziomie, co należy ocenić pozytywnie. Dla połowy banków wartość tego wskaźnika osiągnęła w 2000 r. wartość co najmniej 0,38, a w 2011 r. 0,44. Różnica między jego wielkością minimalną a maksymalną wzrosła z 0,57 do 0,75. Spadło zróżnicowanie tego wskaźnika wśród banków o niskim i wysokim jego poziomie.

Spadła wartość minimalna współczynnika wypłacalności z 7,87 do 5,70%. Pozostałe wartości wzrosły. W 2002 r. połowa banków wykazywała wypłacalność na poziomie co najwyżej 15,75%, a w 2011 r. 16,80%. Znacząco wzrosła różnica w skrajnych wartościach tego współczynnika – w 2002 r. wyniosła prawie 30%, a w 2011 r. ponad 43%.

Podsumowanie i wnioski

Przeprowadzona analiza wskaźników płynności finansowej za pomocą miar klasycznych, jak i pozycyjnych wskazuje, że w większości przypadków poziom tych wskaźników poprawił się, z wyjątkiem wskaźnika płynności szybkiej i wskaźnika płynności bieżącej. Jednak zmiany były zróżnicowane w zależności od rodzaju wskaźnika:

- średni udział w aktywach tych, które mogą być szybko zamienione na gotówkę praktycznie się nie zmienił i wyniósł ponad 11%; dla połowy podmiotów wartość ta nie przekraczała 9%, a po 12 latach 11%; znaczące były różnice w skrajnych wartościach wskaźnika (34% w 2000 r. i 24% w 2011 r.);
- przeciętny poziom wskaźnika płynności szybkiej znacznie się obniżył z poziomu 0,45 do 0,10; dla połowy badanych podmiotów wartość tego wskaźnika nie przekroczyła 0,39 (2000 r.) i 0,09 (2011 r.); spadła różnica w skrajnych jego poziomach (z 1,21 do 0,27);
- średnia wartość wskaźnika płynności bieżącej według MFW wzrosła z poziomu 0,35 do 0,46, co należy uznać za pozytywny trend, podobnie jak wzrost wartości w całym obszarze zmienności cechy; jednak pogłębiła się różnica w jego skrajnych wartościach.
- wskaźnik płynności bieżącej spadł z poziomu 0,06 do 0,05 i w całym obszarze zmienności uzyskiwał niskie wartości; połowa banków wykazywała na początku badanego okresu wartość nie większą niż 0,04, a po 12 latach 0,03;
- przeciętna wartość wskaźnika płynności strukturalnej wzrosła z 0,38 do 0,48, co w porównaniu do poziomu wskaźnika płynności bieżącej wskazuje, że rola należności od sektora finansowego w pokrywaniu zobowiązań jest istotna; za pozytywne należy uznać wzrost poziomu wskaźnika w całym obszarze zmienności cechy, a szczególnie dla banków o niskim jego poziomie; pogłębiła się różnica między jego wielkościami skrajnymi.
- średni poziom współczynnika wypłacalności odnotował wzrost z poziomu 17,40 do 19,53%, co jest zjawiskiem bardzo pozytywnym, jednak odbywało się to przy pogłębiającym się znacznym zróżnicowaniu tego wskaźnika wśród badanych banków; niekorzystne jest to, że spadła wartość minimalna współczynnika (z 7,87 do 5,70%); znacząco wzrosła różnica w skrajnych wartościach tego współczynnika (z prawie 30 do ponad 43%).

Banki spółdzielcze z województwa lubelskiego starały się poprawić w okresie 2000-2011 poziom swojego bezpieczeństwa finansowego. Jest to zjawisko pozytywne i ważne, ponieważ banki spółdzielcze są często jedynymi instytucjami pośrednictwa finansowego, które funkcjonują na obszarach wiejskich. Istotna rola tych banków polega na tym, że finansują rozwój lokalny, w tym przedsięwzięcia o charakterze rolniczym i nierolniczym, z zakresu ochrony środowiska, rozwoju rzemiosła i drobnej wytwórczości. Banki spółdzielcze są zintegrowane z instytucjami otoczenia i obsługi rolnictwa, lokalnym biznesem i ośrodkami doradczymi. Są one własnością lub współwłasnością lokalnej społeczności, a ich funkcjonowanie opiera się na zaufaniu ze strony tej społeczności. Temu zaufaniu sprzyja poprawa bezpieczeństwa finansowego banków spółdzielczych.

Literatura

- Capiga M. 2011: *Finanse banków*, Oficyna a WoltersKluwer Business, Warszawa, s. 85, 263.
- Grzywacz J. 2004: *Współpraca przedsiębiorstwa z bankiem*, Difin, Warszawa, s. 36-38.
- Iwanicz-Drozdowska M. 2000: *Determinanty bezpieczeństwa banków w świetle analizy wybranych kryzysów bankowych*, SGH, Warszawa, s. 11-12.
- Kata R. 2011: *Endogeniczne i instytucjonalne czynniki kształtujące powiązania finansowe gospodarstw rolnych z bankami*, Wyd. UR, Rzeszów, s. 117.
- Kata R. 2003: *Rola banków spółdzielczych w finansowaniu rolnictwa regionu podkarpackiego*, FOSZE, Rzeszów, s. 79.
- Kopiński A. 2008: *Analiza finansowa bank*, PWE, Warszawa, s. 138-145.
- Marcinkowska M. 2007: *Ocena działalności instytucji finansowych*, Difin, Warszawa, s. 343-348.
- Niewiadoma M. 2007: *Wielopoziomowy system kontroli banków*, CeDeWu, Warszawa, s. 168.
- Pawłowicz L.J. (red.). 2005: *Ekonomika przedsiębiorstw. Zagadnienia wybrane*, ODDK, Gdańsk, s. 33.
- Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, Art. 127-128, Dz.U. z 2002 r. nr 72, poz. 665 z późn. zm.
- Uchwała nr 314/2009 z dnia 14.10.2009 r. w sprawie innych pozycji bilansu zaliczanych do funduszy podstawowych banku, Dz.U. KNF z 2010 r., nr 1, poz. 8.
- Zalcewicz A. 2009: *Bank spółdzielczy. Aspekty prawne tworzenia i funkcjonowania*, WoltersKluwer Polska, Warszawa, s. 245.
- Zaleska M. (red.). 2013: *Bankowość*, C.H. Beck, Warszawa, s. 205.

Summary

For purpose of the work was examining of changes in the security level of financial of 44 cooperative banks from Lublin province within a period of 2000-2011. The analysis showed that in most cases the level of liquidity ratios of financial and also the capital adequacy ratio had improved, behind the exception of the quick liquidity ratio and the liquidity ratio of current. There followed at this often the greater depth of the differentiation in values of these indicators within the frame of the examined group.

Adres do korespondencji
dr Maria Zuba
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Instytut Ekonomii i Zarządzania, Katedra Bankowości
Al. Raclawickie 14
20-950 Lublin
tel. (81) 445 34 33
e-mail: mariazuba@wp.pl